л 287 VII 88

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ЦЕНА 10.— ДИНАРА

Млади борац

ОРГАН УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ СРБИЈЕ

БРОЈ 11 | 7 НОВЕМБАР 1944 | ГОД. I

ГОДИШЊИЦА ВЕЛИКОГ ОКТОБРА

7 новембра ове године навршава се двадесетседмогодишњица велике Октобарске револуције. Тог дана су потлачене и обесправљене масе бивше царске Русије скинуле јарам ропства и на рушевинама старог и трулог царистичког режима створиле социјалистичку државу, срећну домовину свих народа Совјетског савеза. Народи Совјетског Савеза предвођени херојском Партијом Бољшевика, на челу са бесмртним Лењином и великим Стаљином, изменили су лице света.

Ово је четврта ратна годишњица Октобра. Она долази у дане великих победа антихитлеровске коалиције, у време московских плотуна и ватромета, који сада већ објављују борбу и победе у колевци фашизма — на територији хитлеровске Немачке. Кроз три и по године херојског отаџбинског рата, совјетски народи, надахнути безграничном љубављу према својој домовини и неодољивом мржњом према фашистичком окупатору, којима их је задојио њихов велики Стаљин, показивали су и показују безбројним јунаштвима како се воли и бори за отабину.

Ова годишњица Октобарске револуције долази у дане ослобођења наше земље. Она долази у време када се у нашој домовини, раме уз раме, боре Црвена армија — чедо Октобра и Народно ослободилачка војска рођена у народно ослободилачком рату.

Ми славимо 7 новембар зато што смо судбински повезани са братским Совјетским Савезом, зато што нам је он помагао у нашој народно ослободилачкој борби, зато што црвеноармејци заједно са нама ослобађају нашу земљу. Тековине великог Октобра омогућиле су нашу ослободилачку борбу и стварање нове, демократске и федеративне Југославије.

7 новембар славе сви европски народи, жртве Хитлерове агресије, јер је Црвена армија не само сломила фашистичку војску, већ је инспиратор народно ослободилачке борбе свих поробљених народа. Славље Совјетског Савеза, данас је славље слободе и срећније будућности свих слободољубивих народа.

Двадесетседмогодишњицу Октобарске револуције славимо ми јачи него икада. За хиљаде се повећала наша војска. Никле су нове бригаде и дивизије. Непријатељ осећа сигурно око наше омладине. А ми смо свесни тога да док је рат, док је жив и један фашиста, морамо све своје омладинске снаге, сав свој омладински полет и мржњу према непријатељу усредсредити на наш задатак: мобилизацију хиљаде нових бораца. То нам је дужност — то нам је част.

УСАОС је данас широк покрет. На овај велики празник, годишњицу Октобра, ми се заветујемо да ћемо га још проширити, да ће у њега ступити сва омладина Србије.

„Улажући све снаге за јачање наше оружане силе и наше војске, за учвршћивање јединства народа Југославије, за изградњу народне државне власти, за очување независности наше земље, за остварење потпуног и вечитог братства и равноправности наших народа, — ми ћемо извојевати потпуну победу и остварити истински демократски поредак". (Из прогласа ЦК КПЈ.)

То су задаци које пред наш народ и омладину поставља овај велики празник.

СВИ НА ФРОНТ — СВЕ ЗА ФРОНТ

Србија, њен народ и омладина доживела је срећу да прва сврши крваво бреме робовања немачком фашизму, недићевско - љотићевској пљачки, стрељању, концентрационим логорима, и четничком кољачком терору. Србија је поносна што ту слободу није примила као готову, што је њен народ, а нарочито њена омладина, дала пуни допринос за своју слободу, не само на бојиштима ван Србије — Босна, Црна Гора, Херцеговина, Далмација, већ и у самој Србији на улицама Крагујевца, Београда, Ниша... што је својим животима порушила вешала на која су домаћи издајници по налогу нацигосподара слали све непокварено и слободољубиво. Али Србија и омладина Србије зна да

МАРШАЛ ТИТО

има још доста крајева наших братских народа који су још у ропству, које немачки фашисти и њихсве до краја верне слуге усташе, разбијене четничке банде и жалосни остаци Недићевих пукова и данас убијају, воде на вешала, на робијашке радове и под оштрицу четничке каме. Србија и њена омладина мора да зна да је њена слобода саставни део слободе свих народа Југославије.

У Србији, у њеном намученом и ослобођеном Београду, главном граду демократске федеративне Југославије ових дана одржава се прва Скупштина народног ослобођења Србије. У њој се одржава први пут слободни Конгрес антифашистичке омладине Србије. Све је то извојеване не само јуначком борбом синова и кћери Србије, него и јуначком борбом синова и кћери свих народа Југославије. И не само то. Тс је у првом реду извојевано херојском борбом братског Совјетског Савеза. И данас, када скоро потпуно слобсдна Србија, ствара највише органе народне власти, када њена омладина говсри о својој борби, о својим новим задацима, бију се одлучне битке за слободу осталих неослобођених крајева. Србија ни данас није иза фронта. Рат још није свршен! Он се неће ни свршити док се не разбије последње фашистичко упориште на тлу Немачке и док се не наплати дуг за сву пљачку, разарање, убијање, што су починили подивљали фрицеви, док се не казни и последњи зликовац за крв, сузе, трпљења и страдања свих наших народа, док се не уништи и последњи издајник у нашој земљи, а они још нису кажњени сви. Они су разбијени и побеђени, али нису истребљени.

Они настављају и даље своје издајничко дело: „У измењеним условима они ће прибећи и новим средствима борбе" (Тито). Они још увек роваре и роварће по нашој позадини и са малим групицама вршити терористичка дела.

И даље Дражa Михаиловић, тај најпрљавији издајник биће стожер свих лажи, клевета и роварења. Слобода ће заиста бити пуна тек онда, када будемо уништили и последњег издајника.

То није све. Нас чека и данас и сутра после потпуног ослобођења други не много лакши део борбе. Пред нама је данас, пред нама ће бити и сутра упорна борба за изградњу земље, за стварање новога бољег живота у ослобођеној домовини. Колико има попаљених села, порушених градова, неузораних њива, посечених шума, уништених творница, рудника, мостова, пруга, путева! Колико треба дати нашој јуначкој војсци која данонопно води борбе на фронту. Треба не само поправљтти. Много већи део треба изнова градити. За све време рата ми смо се борили не само за слободу већ и за изградњу. Неослобођени крајеви чекају од свих нас ослобођење. Ослобођени крајеви траже од свих нас обнову и изградњу земље, боље него што смо је до сада имали. Фронт борбе и фронт рада нас чека. За победу на овоме фронту морамо мобилисати све своје снаге. Омладина је до данас часно носила у својим рукама заставу борбе на оба фронта, она је дужна да за коначну слободу, бољу и срећнију будућност то и данас чини.

Треба сваког омладинца истргнути испод утицаја свих непријатеља и њихове лажне пропаганде и упутити га на пут активне борбе са оружјем у руци за нашу заједничку будућност. Те задатке поставио нам је II конгрес антифашистичке омладине Југославије. Те задатке претресаће и I конгрес антифашистичке омладине Србије.

Омладина Србије треба да уложи све своје снаге за остварење ових задатака, јер ће само тако очувати тековине своје досадашње борбе. Оружано и радно јединство читаве омладине Србије и омладине Југославије јесте залога наше слободе, наше победе и наше срећне будућности.

Загорка Стоиловић

ЖИВЕЛА СКУПШТИНА ДЕЛЕГАТА Н.О.О. СРБИЈЕ!

ПОВОДОМ СКУПШТИНЕ ДЕЛЕГАТА НАРОДНО - ОСЛОБОДИЛАЧКИХ ОДБОРА СРБИЈЕ

Главни Народно ослободилачки одбор Србије створен је пре три године, новембра месеца 1941 године у Ужицама. Брзи развој устанка против окупатора у Србији у 1941 години довео је брзо до стварања слободне територији. Западна Србија била је центар устанка. Тамо је створена велика слободна територија. Да би народ на ослобођеној територији могао дати максимум за рад, потребно је било створити организацију која би то учинила. Стари органи државних власти то нису могли бити, већ због тога што су били у служби Немаца. У месецу новембру, кад је ослобођена скоро читава западна Србија, кад су се морале предузети опсежне мере за зимско ратовање као и друге, показало се као потребно да се за читаву Србију створи централно тело, које ће даље да руководи животом и радом, на ослобођеној територији. Тада је и формиран Главни Народно ослободилачки одбор Србије. Његово стварање је највиша тачка у развијању устанка 1941 године, наш највећи успех. И не само то него се је у 1941 години, само у Србији, устанак развио дотле, да је било могуће и потребно стварати такав централни орган.

Офанзива немачких дивизија, помогнута свесрдно издајом Драже Михајловића приморала је главнину наше војске на повлачење. Слободна територија је изгубљена. Центар устанка из Србије пренет је у друге крајеве Југославије. У Србији отпочињу тешки али славни дани борбе малих партизанских одреда. Терор окупатора бесни по читавој Србији, а издајничке банде Драже Михајловића не заостају. То је период рада „црних тројки" и „кољаша". Удружиле су се снаге окупатора и домаћих издајника да физички истребе оно што је најбоље у нашем народу, а у првом реду да сломе и униште нашу омладину јер је она била најљући непријатељ окупатора. Главни Народно ослободилачки одбор Србије није престао да живи, да ради под тим условима. Напротив, тек сада почиње његов тешки, мучни али плодоносни рад. У току тога рада он је дао много жртава у својим члановима, али са активношћу није престао. Организује илегалне НОО-е по целој Србији и преко њех партизанске одреде, славне одреде које су Немци и изроди нашег народа неколико пута „уништавали", али нису уништили. Главни НОО Србије остао је са својим народом да му показује пут борбе, да руководи борбом народа. Народ је њега чувао и сачувао.

И та борба уродила је плодом. Створене су српске дивизије које су са другим дивизијама НОВ Југославије и са братском Црвеном армијом ослобдиле скоро читаву Србију. Окупатор бежи из наше земље. Недићевско-Дражиновске банде су разбијене. Од „црних тројки" остала је жалосна успомена. По нашим градовима и селима ори се песма слободе, братства, песма борбе против окупатора и издајника. Наши градови и села су окићени цвећем. Наши људи су подигли главе; иду насмејана лица, пуних груди. А издајничке банде плаћају за своја недела. Заједно са својим народом слави победу и Главни НОО Србије. После толиких победа и успеха Главни НОО Србије сазива скупштину делегата из свих срезова Србије на којој ће се видети шта се до сада урадило у нашој Србији.

У тој херојској борби омладина је била увек прва, увек спремна на највеће жртве и напоре. Несаломљива вера у праведну ствар нашег народа, у вођство Народно ослободилачког покрета, у победу наше ствари, неустрашиви хероизам носи је из борбе у борбу, кроз све тешкоће. Кроз ту борбу она је себи извојевала и достојно место. Зато је она љубимац целог нашег народа, љубимац нашег друга маршала Тита, љубимац Главног НОО Србије. Зато ће на скупштини Главног НОО Србије омладинци и омладинке седети као делегати читавог народа свога краја да и они учествују у одлучивању и судбини свога народа.

Али скупштина није само манифестација наших победа и наше снаге. Она има да решава и о најважнијим питањима данашњице.

Наша Србија је слободна, али Југославија није, нити је рат готов. Ослобођењем ми смо створили услове да можемо мобилисати све моралне и материјалне снаге нашег народа за рат. Издајници нису дозволили нашем народу да се 6 априла бори за своју слободу и своја права, већ су нас предали Немцима. Касније су све чинили да онемогуће борбу нашег народа и да учине од нас послушног роба. Ропски ланци су раскинути. Сада слободно дишемо. Али нећемо прекрстити руке и чекати. Морамо напрегнути све снаге да се непријатељ дотуче. На скупштини ће се решавати о тим питањима.

Са ослобођењем неће доћи оно старо. Не. Ми изграђујемо НОВУ ДРЖАВУ, ДЕМОКРАТСКУ ФЕДЕРАТИВНУ ЈУГОСЛАВИЈУ. У њој нема места за стари државни апарат. Мора се изградити НОВ, морају се подизати и усавршити наши НО одбори, наши органи нове државне власти. Кроз НО одборе хиљаде сељака и радника, жена и омладинаца приводе се да управљају народним и државним животом. Њих треба томе учити. Нове органе треба правилно организовати и правилно повезати са народом. Они треба да захвате најдубље у решавању свију народних потреба. У демократско федеративној Југославији ми Срби изграђујемо нашу Србију као федералну јединицу. Треба одредити њено место, њене задатке и путеве изградње. На скупштини ће се решавати и о тим питањима.

Наша земља је опустошена. Треба је што пре обновити. Привреда у нашој земљи је уништена. Треба је што пре подићи. Ови задаци су тешки и дуготрајни. За њихово решење мора да се ангажује читав народ.

Многи крајеви наше земље су данас гладни, и то баш они који су највише, све дали за борбу против окупатора. Куће су попаљене а хлеба нема. Ми морамо напрегнути све снаге да у ослобођеној домовини не буде гладних, а најмање да су гладни они који су највише дали у рату.

Ни на издајнике се неће заборавити. Неки су већ кажњени. Неки су побегли са окупатором. Али има их још. Треба да буду кажњени. Они који су помагали окупатора не могу се користити плодовима ове борбе, не могу имати права грађанина нове Југославије. На скупштини ће се не само видети права слика четничких злочина, већ ће се тражити казна за оне који су криви за те злочине, за јавне и прикривене злочине.

Наша омладина до сада била је прва не само на фронту, већ и у позадини, на раду. Она ће и надаље, по свим питањима изградње наше нове државе бити прва. То је њен задатак.

М. Поповић.

РАТНИ ПРЕГЛЕД

Источни фронт

На разним тачкама фронта, од Леденог мора до Балкана, задала је Црвена армија Немцима нове ударце и освојила огроман број места.

Красноармејци су, уз пристанак и захвалност норвешке владе, продрли у северну Норвешку и заузели главну немачку базу у тој области, луку Киркенес. Одатле су хитлеровци били предузели 1941 свој много рекламирани поход на Мурманск, који међутим није отишао даље од руске границе.

Совјетски осветници ушли су и у саму Немачку. Њихови тенкови продрли су дубоко на територију Источне Пруске ,главним друмом за Кенигсберг. Тако данас немачка земља трпи напад истовремено и са истока и са запада.

Црвена армија ослободила је целу Румунију, као и Прикарпатску Русију, где су чехословачке власти већ преузеле управу. На тај начин Карпати, који су се до скора као какав зид истурали пред јужним крилом Црвене армије, данас су иза њених леђа. Сви важни кланци су заузети, ослобођене су директне пруге из јужне Русије за Панонску низију. Трупе украјинског фронта не морају се више снабдевати заобилазно, преко Молдавске и Влашке. То појачава силину совјетског јуриша на Мађарску, последњег преосталог Хитлеровог сателита. Педесет совјетских дивизија надире ка Будимпешти. Освојени су велики градови: Сегедин, Дебрецин, Њиређхаза, Кечкемет, Калоча, Баја и Солнок. Друга, трећа, четврта и пета по величини варош Мађарске, да нас су у рукама Црвене армије. Положај Мађарске је безизлазан, и није никакво чудо што се браниоци масовно предају: само на једном сектору заробљено је за недељу дана 21.000 војника.

Југословенски фронт

Наш Београд, наша престоница и наш понос, слободан је. 15 октобра, сломивши отпор на ивици града, ушле су у Београд трупе Црвене армије и Народноослободилачке војске. Ослобођиоци су дошли са југа, изводећи један велики обухватни маневар, којим су опкољене и уништене јаке немачке јединице југоисточно од града. 20 октобра ликвидирана су и последња немачка упоришта.

Осим Београда ослобођени су и читава Војводина, сем западног Срема, и цела Србија, изузев Чачка, Краљева, Ибарске долине и Косова. Све ове операције извела је, у сарадњи са Црвеном армијом Народно-ослободилачка војска. Она се сада показује надмоћном над немачком оружаном силом, једном од најбољих модерних европских армија, чак и у борбама по широким равницама и око великих градова.

У Македонији, сарађујући са Бугарима, наша војска са истока и запада надире ка Вардару. Заузети су Прилеп, Кичево и Битољ.

Код Подгорице, Рожаја, Пријепоља, Краљева и Чачка, одбијени су покушаји пробоја опкољене немачке групе у централном Балкану, која са југа потискују савезничке снаге и партизани Грчке и Албаније. Истовремено Немци покушавају да од Сарајева прихвате своје опкољене дивизије.

У Далмацији и Херцегогини наша офанзива развија се са сјајним успехом. Сплит, Дубровник и област доњег тока Неретве, ослобођени су: Шибеник и Задар су ослобођени. Наше поносна Далмација данас је слободна скоро цела. У Херцегогини борбе се воде око Невесиња и пред Мостаром, а у Босни наши одреди ослободили су многа места као Травник, Рогатицу и Горажде.

Фронтови на југу и западу

У Грчкој се Немци повлаче према северу. За њима наступају савезници и запоседају земљу. Готово цела Грчка данас је слободна укључујући Солун и саму престоницу Атину, у коју су савезници ушли тек после доласка грчких партизана.

На западу је недавно освојен велики немачки град Ахен. Сада савезници нападају у јужној Холандији и већ су заузели више важних градова, одакле воде широки путеви за Рурску област и немачку низију, у животне центре Немачке. Хитлеровим фашистима данас прети опасност да изгубе своју главну индустриску област. Од јуна месеца на овамо на западу је заробљено 637.000 Немаца.

Омладина Београда

Док је наша војска у заједници с братском Црвеном армијом чистила последња гнезда непријатељског отпора, омладина Београда приступила је послу да до свог I конгреса покаже радом и напорима своју антифашистичку и родољубиву свест.

У I реону окупљено је 500 омладинаца-ки, који раде на чишћењу улица и оспособљавању зграда. Вредне руке оспособиле су санаторијум „Живковић" за лечење болесних другова, а у згради Аеро-клуба спремљени су станоги за 60 делегата.

III реон, који броји 414 омладинаца-ки, од којих 200 раде, имају до сада 6000 радних часова Рашчистили су много улица, јавних зграда и предузећа.

IV реон, чија радна бригада од 300 омладинаца-ки има 9884 радна часа, оспособила је 12 зграда за становање војске. Прикупљено је добровољним прилогом 1,200.000 динара.

7 радних чета са 400 омладинаца-ки у VI реону дало је 536 радних дана. Сакупљено је 130.000 динара. Одржано је 5 митинга на којима је било присутно 2.000 омладинаца-ки.

Омладина VI реона оспособила је за рад зграду дечијег диспанзера, отворила кухињу и окупила 150 пионира. Сакупљено је 563.000 динара и много намирница. 3 радне чете имале су 1692 радна часа. Одржава се санитетски течај.

700 омладинаца-ки VII реона дало је 12.000 радних часова а многи су се добровољно пријавили у НОВ. Нарочито се истакла група која је радила на аеродрому и барутани Црвене армије. Кухиња реона издала је 4.500 оброка, а библиотека има 1.500 књига. Прикупљено је 410.000 динара и 1.600 кг намирница.

У IX реону, који броји 500 омладинаца-ки, у крчењу улица закопавању лешева и поправљању зграда дали су 3.800 радних часова.

X реон има радни батаљон од 170 људи.

У XI реону формирана је радна бригада која броји 500 омладинаца-ки. У такмичењу за конгрес дали су 10.000 радних часова. Само санитетска секција дала је болници 3.200 радних часова. Истакао се 1 батаљон у организовању кухиње, библиотеке и дома пионира.

Неколико стотина омладинаца отишло је у НОВ, а 2.000 посетилаца било је на 4 митинга.

100 омладинаца у 2 радне чете XII реона постигли су 7090 радних часова на аеродрому, болници, чишћењу рушевина и подизању стубова за радио станицу. Имају кухињу, зидне новине и библиотеку.

XIII реон има 3 радне чете са 200 омладинаца-ки. Дали су 2.000 радних часова. Имају штампарију, библиотеку са 600 књига, зидне новине и кухињу. Сакупили су 42.000 динара.

Омладино!

Дај пример како се бори и ради за част и слободу нашег народа и наше земље.

Све снаге за помоћ фронту, обнову земље и изградњу народне власти!

◆

Сваки родољуб треба да се одазове позиву домовине и да сматра за највећу част ступања у редове Народно-ослободилачке војске и Партизанских одреда Југославије.

На путу за конгрес

Широки друм, уокviрен час питомим пољима Јабланице и Пусте Реке, час огранцима побрђа и винограда. Сунце својим топлим зрацима милује скоро ослобођену српску земљу, милује дуге, густе поворке младости Србије које данонoћно хитају Београду — на свој први конгрес. Прошли су они беспутним стазама Црне Траве и Гајтана, Јастребца и Пасјаче. Из свих крајева наше земље пошла је омладина. Из још до тада неослобођене Мораве и Расине кренула је омладина. Као бучни потоци хитале су поворке да се улију у велику и силну реку — која сада тече ослобођеним друмовима Србије. Лепршају се на јесењем поветарцу заставе са звездом, заставе нове државе која се ствара уз рику топова, штектање митраљеза, предан рад и песму младости. Трепере транспаренти на ветру као једра а њихов садржај показује пут, а лица савезничких вођа смеше се са великих слика уокviрених цвећем. Уз тутањ моћног корака, уз нову песму пролази загрљена омладина. Шаролико везене сукње омладинки Пирота мешају се са белим повезачама и везеним ружама на кошуљама Добричанки, а озбиљно лице борца — пролетера допуњује се осмехом среће омладинаца Јабланице и Ниша. Иде српска омладина села и града, да на свом конгресу, свом великом празнику победе и слободе каже коју реч: да довикне свима онима који су правили разне комбинације са Србијом и српском омладином да је њој место тамо где је кроз ове три и по године патњи, страдала и борила се, да јој је место у братској заједници народа Југославије, до њеног рођеног Тита. Верна одлукама II заседања АВНОЈ-а — спремна и решена на испуњење задатка II Конгреса антифашистичке омладине Југославије, она ће извршити смотру своје снаге, своје моћи.

Песмом нас дочекују села, цвеће и мили погледи мајки и очева падају на нас — а омладинци и у току самога пута настављају такмичење. Батаљони се такмиче, ко ће више одржати конференција и зборова у селима кроз која пролазе. Иза њих остаје организована омладина у УСАОС-у, остају радни батаљони који новим снагама и новим жаром изграђују домовину. Делегати из војске који пристижу причају како су користили и последњи тренутак пред полазак да побију што више фашиста како би што светлија лица изашли на конгрес. Тако пролазе дани пута и рада, а на вече негде у селу крај друма, док се последњи зрак сунца губи иза Јухора, честити домаћини Мораве бришући лице орошено сузом радосницом, гледајући разиграну младост на трговима села, говори: „Зар је морало толико времена проћи и толико крви и суза протећи, док се родио Тито да нас уједини и поведе срећнијој будућности. Ето, што ти је омладина, наставља он, узданица и снага наша. Још нису умукли топови, а она са песмом ради и ствара нову државу..."

Још дуго у ноћи треште кола и извијају се песме младог и слободног народа. У освиту зоре, у новом дану, кренуће он даље ка Београду — свом циљу.

Поздрави Првом конгресу

Колики је међународни значај одржавања I конгреса српске антифашистичке омладине, колико је он одјекнуо у срцима целокупне слободољубиве омладине света види се из поздрава који су упућени конгресу.

Слободољубива омладина 45 земаља учлањених у Светско омладинско веће послала је поздрав у коме се између осталог каже:

— Храбра омладино Србије, верни вашим традицијама ви сте се први дигли на Балкану против хитлеровских освајача и сада док се топови још чују, ви сте се скупили на овај конгрес да расмотрите ваше успехе у будуће задатке.

Омладина ваше отаџбине решена је данас заједно са демократском омладином света да после двадесет година друге генерације не буду касапљене и убијане. Као сад у борби, ми ћемо бити са вама и у сретним данима изградње ваше земље. Ваша Народно ослободилачка војска, Црвена армија која је јуришала хиљаду километара од Волге до ваше границе, ослободилачке армије уједињених народа, марширају даље истим путем. Ми имамо сви заједнички пут за Берлин.

И омладина слободољубиве Индије, преко савеза индиских студената у Британији, поздравља јуначку омладину Србије и њену борбу против фашизма, истичући да ће резултат заједничке борбе омогућити остварање бољег света у коме ће владати мир и слобода.

Млади кадети корпуса Британије у поздраву упућеном српској омладини истичу да су партизани били први који су организовали отпор против Немаца. Циљеви који се остварују, заједнички су омладини Британије и Југославије.

Мађарски клуб у Лондону изражава своје жаљење и стид над злочинима које је извршила фашистичка Мађарска према народима Југославије. Изражава наду да ће по остварењу демократске Мађарске бити исправљене све грешке учињене према Југославији, и да ће у будућности омладине суседних земаља наћи пута што ужој сарадњи.

Сто хиљада британских девојака и дечака преко свог савеза у упућеном поздраву одају почаст храбрости и истрајности српске омладине у борби против заједничког непријатеља, желећи да први конгрес донесе нове одлуке које ће бити путоказ у изградњи нове демократске федеративне Југославије.

Међународни савез женских ваздухопловних школа у поздравном телеграму говори о помоћи и организацији савеза у рату и поздрављајући конгрес кажу:

Нека то буде прослава ослобођења када као слободан народ можете поново радити на обнови ваше земље и указати правац омладини у осталим балканским државама и омладини целога света.

Народни савез студената Енглеске и Велса топло поздрављајући конгрес диви се иницијативи српске омладине да се састане и изврши смотру свога рада.

Међународни савез младежи у Великој Британији изражава жељу да Србија буде што пре слободна и да се српска омладина заједно са осталом омладином Југославије посвети обнови и будућности своје земље у што ужој сарадњи са победничком омладином осталих земаља.

Млади ваздухопловци Британије диве се величанственој борби за Србију, поносно родно место југословенског отпора. Млади авијатичари очекују и послератну еру авијације коју ће они преузети везујући у пријатељству слободне народе света, ојачавајући тако бесмртне принципе слободе и независности.

Питомци поморских школа славне британске морнарице шаљу братске поздраве српској омладини истичући њене напоре у жељи да у будућности бродови којима они управљају доведу народе у што тешњи контакт и у што ужу сарадњу.

Питомци катедске школе у Великој Британији у очекивању победа и задатка које имају пред собом поздрављају српску омладину, истичући значај Народно ослободилачке борбе и удео који је омладина допринела.

Братски чехословачки омладински комитет изражава најтоплије жеље херојској омладини Србије:

— Ви, српска омладино, партизански пионири из 1941 били сте први који сте прихватили оружје. Ви сте први ударили без страха и губљења храбрости. Пожртвовање и смелост вашег јуначког народа, добро је позната целом свету. Она неће никада бити заборављена. Дошло је време када српска омладина иде путем ослобођења и обезбеђења будућих генерација. Ми омладина Чехословачке поносни смо да можемо да се боримо раме уз раме с вама, српска омладино! Ми смо поносни и почаствовани што смо браћа тако храбре нације као што је ваша и мада нећемо бити у стању да пошаљемо своје делегате на конгрес, ми ћемо бити у мислима са вама.

Наш

»... БЕОГРАД, НАШ ГЛАВНИ ГРА СТАЈЕ ГЛАВНИ ГРАД СВИХ ЈУЖНИХ НАРОДИ ЈУГОСЛАВИЈЕ, ГРАД ЗА КО ГОСЛАВИЈЕ. ОДАВДЕ, ИЗ БЕОГРАДА КОЈЕ СУ НАС НОСИЛЕ КРОЗ ОВЕ ТЕ СТВА И ИДЕЈА ВЕЛИКЕ И СРЕЋНИЈЕ

14 децембар

Ропство, мрак и смрт надвијају се над нашом земљом. Немачки освајачи шуњају се око наших граница. Фашисти хоће наше богате руднике, плодна поља, нашу снагу и младост, они траже наше животе. Нас Словене треба уништити; Немац треба да влада; издајници гурају земљу у њихове чељусти. Утиру пут априлској катастрофи. На жељу Хитлера разне југословенске владе, сахрањују слободу и независност наше земље.

Али Београд је проговорио! Београд се побунио за своју слободу. 14 децембра 1939 године млади радници, студенти и ђаци, здружени и загрљени љубављу свог народа, као бујица потекли су улицама Београда. Протест против издаје је снага која гарантује победу. Из хиљаде младих груди извио се усклик: „Бранићемо земљу". Младост је кликнула: „Хоћемо мир!" Живот је тражио: „Хлеба и слободе!"

Полиција — жандармерија режима Цветковић—Мачек пуцала је на народ, на Београд, на Југославију! Падоше прве жртве. По улицама Београда просу се млада крв, из срца народног.

Почела је борба за слободу Београда!

27 март

Ропство се приближило. Независност наше земље умрла је. Издаја владајућег режима бивала је очигледнија. 25 марта влада Цветковић —Мачек потписала је Тројни пакт. Продана је и згажена слобода, независност и част нашег народа. Будућност земље је у озбиљној кризи. Вулкан протеста снаге и слободе избио је из Београда. Демократска, напредна уверења нашег народа манифестована су тога дана улицама нашег града. Преко стотине хиљада омладине, људи и жена је на улицама Београда рекло смело и одлучно: „Боље рат, него пакт! Хоћемо савез са Русијом!" Кроз Београд 27 марта прогорила је Србија, проговорила је Југославија. Београд је тражио слободу, живот. Београд је спрао срам и лагу са нашег народа. Срушен је Тројни пакт — Београд, Југославија пошли су путем борбе, путем часне борбе за слободу и срећнију будућност.

Београд је добио велику битку!

6 април

Разбојници под кукастим крстом, хитали су да покоре нашу земљу, да униште народ, да казне Београд. Хитлеровим надљудима супроставили су се балкански Словени. Београд је пљунуо на Берлин. Казнити их, уништити их, само је то знао Хитлер. И 6 априла Герингове „Штуке" просуле су пустош, рушевине и смрт на хиљаде људи, жена и деце, на поносни Београд.

Издајници су Немцима изручили свој народ. У рањеном Београду шепуре се фашистички Хуни којима зелени шлемови са кукастим крстовима дозвољавау да знају само: пљачкај, убијај, пали и хајл Хитлер! Фашизам на делу: уништити народ, смрвити омладину.

На Теразијама вешала; главњаче се пуне; концентрациони логори; интернирање. То је циљ, то је средство.

Београд неће ропство. И одјекнуше први пуцњи, запрашташе бомбе. Запламсаше камиони и тенкови, букну бензин. Радионице стадоше; пруга се кида, Београд постаде за окупатора пакао. Хиљаде младих људи одоше у партизанске одреде. Београд је остао веран слободи, словенству, Москви.

Београд није покорен!

Прослава комсомола

Београдска омладина је 29 октобра прослављала двадесетшестогодишњицу рада совјетског комсомола. Први пут омладина говори оно што јој је одувек лежало на срцу, први пут се слободно, манифестује огромна љубав према Љењино-Стаљинском комсомолу. Годинама је слобода угушивана крвљу и терором! И тим јаче је проговорила слобода кроз омладину. Празник руског комсомола био је истовремено и празник наше слободе. И још више: први пут омладина слободно разговара са оном омладином, са којом је кроз тешке борбе створила братство по крви, братство које нико и никада неће моћи да раскине!

Рад и готовост за борбу које је показао совјетски комсомол у најтежим часовима, били су школа за нашу целокупну омладину. Од комсомолаца смо ми научили како се воли своја земља, како се ради за њу. И њихова искрена помоћ везала нас је најјачом везом, везом нераскидљивог братства. По примеру комсомолских хероја наши омладинци су легендарним делима градили нову државу, ослобађали је од непријатеља, и жртвама које су подносили осигуравали бољу будућност.

Још рано поподне масе грађана окупљају се око позоришног трга. Сви прозори и балкони околних зграда пуни су људи. Колоне омладинаца, одељак за одељком долазе. Као талас, који неодољиво иде напред, наступа омладина. Сунце пада на њихове густо збијене редове, поздравља њихове гласове који певају песме младости, прелива се преко мора застава, транспарената и слика маршала Стаљина и Тита.

КОМСОМОЛ! КОМСОМОЛ!

Нови долазе и расте снага и расте глас. Хиљаду, десет, двадесет хиљада, кличе омладини целога света, комсомолу, Стаљину, Титу!

Друг Зоран Жујовић поздравља совјетски комсомол, братство наших народа, помиње жртве које смо поднели заједно са комсомолцима у борбама за ослобођење Београда и Србије. Минутом ћутања омладина је одала почаст палим друговима. Затим говори друг Бора Дреновац, његов говор је снажна слика комсомола:

»Данас се прославља у целом Совјетском Савезу годишњица оснивања комсомола, организације совјетске омладине. Не само читава совјетска омладина, већ и целокупна омладина слободољубивог света прославља овај дан као највећи празник...«

Одушевљено клицање прекида говор. Омладинци скандирају:

КОМ-СО-МОЛ! КОМ-СО-МОЛ! КОМ-СО-МОЛ!

Друг Дреновац истиче величину задатака и дужности, које комсомол има пред собом:

»Комсомол није само на фронту надахњивао јунаштвом, него је и у позадини, у раду за отаџбину, прикупио на стотине хиљаде омладинаца постигао невиђене резултате.«

Одушевљена клицања комсомолу и Црвеној армији не престају. — »Ја знам, наставља друг Дреновац, да могу у име целог митинга и целе београдске омладине да поручим совјетској омладини да ћемо чувати јединство и братство, које је настало кроз заједничку борбу и жртве, као зеницу ока свог, и да нећемо дати никоме и никад да га прекине.«

Комсомолац, лајтнант Александар Домбровски говори у име совјетског комсомола. Поздравља нашу омладину и указује јој на примере херојског комсомола, који је дао Лудмилу Павличенко, Зоју Козмодемјанскају, Александра Матрасова и многе друге који су херојски умирали да би доказали своју љубав отаџбини, Стаљину. Њихова дела и њихова имена су примери борбе и рада на које се угледа сва омладина слободољубивог света.

Политком I пролетерске бригаде, друг Мирко Јовановић осврнуо се у свом говору на рад и борбу НОВЈ која је од свог оснивања водила тешку борбу са окупатором. Долазак братске Црвене армије показао је колико је наш народ судбински повезан са руским народом. На крају је друг Јовановић позвао сву београдску омладину да по примеру младих комсомолаца и наших херојских бораца заузме место у редовима НОВЈ и да, борећи се докаже своју љубав према народу.

Рато Дугоњић, секретар ЦК СКОЈ-а и члан АВНОЈ-а у свом говору између осталог рекао је:

»Читава земља, казао је он, гледа данас на Београд не само као на наш највећи војнички успех, већ очекује од Београда много. Никада Срби, Хрвати, Словенци, Македонци и остали народи неће заборавити да је Београд дао прве знаке којим путем треба да пођу наши народи ако хоће да се спасу уништења. Читава земља никада неће заборавити да је омладина Београда дала знак да се диже на оружје, у бој за своју част, за слободу своје земље. Никада наша земља неће заборавити бомбе у Београду, које нису одјекнуле само кроз градске улице, већ су се чуле широм читаве земље.

Десетине хиљада београдске омл

НАШ НАЈРАДОСНИЈИ ДАН

... Ми нисмо имали радоснији дан у животу од 16. октобра, када су дуге колоне совјетских тенкова и народно ослободилачких бораца газиле преко простртих ћилимова улицама Београда. За нас није било радоснијег дана од оног, када смо видели да можемо читавој земљи да кажемо да Београд није изневерио своје традиције, да је остао у првим редовима наше борбе:

. . . ОСТВАРАЛИ СМО БРАТСТВО

После дугих клицања Титу и Народно ослободилачкој војсци, друг Дугоњић је говорио о не-

Ц ЈУГОСЛАВИЈЕ, ТЕК ОТСАДА ЗАИСТА ПОСЛОВЕНА, ГРАД КОЈИ ЋЕ ВОЉЕТИ СВИ ОЈИ СУ ПРОЛИЈЕВАЛИ КРВ СВИ СИНОВИ ЈУ. ТРЕБА ДА ЗРАЧЕ ОНЕ ИДЕЈЕ ВОДИЉЕ ШКЕ ДАНЕ — ИДЕЈА БРАТСТВА И ЈЕДИНУГОСЛАВИЈЕ...«

МАРШАЛ ТИТО

Београд

1941 — 1944

Мрски непријатељ нас је поробио. Тешко је Београду под њим. И почиње борбу за уништење тиранина. Горе немачки камиони и леже убијени Немци по улицама. Место немачких летака освањују прогласи Комунистичке партије која позива на устанак.

Немачки разбојници вешају младе Србе. Пуне су ћелије Гестапоа. Српска полиција хапси и мучи. Свуда уходе и шпијуни. Плаћеници фашизма вребају речи слободе и истине да их угуше и униште — смрћу. Али, осветник узима живот за живот: агенти Космајац и Забела убијени на сред улице.

Подземно ради омладина: набавља оружје, храну одело за другове у шуми, одлази да се бори на Космај, Јастребац и далеке планине Србије.

Херојски се бори Београд. Прска крв — невина и млада. Умиру младићи на грозним мукама. Али не јаучу и не издају своје другове. Оживљени су дани средњевековне инквизиције.

На Бањици гробље живих — Хиљаде људи чекају смрт...

Јајинце је пуно јама и рака. Ноћу, кад је пусто и мрачно, немачки зликовци одводе на губилиште људе који воле слободу.

Београд пати и бори се!

20 октобар

Фашистичка звер посрће рањена и преплашена. Гони је Н. О. В. заједно са братском Црвеном армијом. У напаћеном и порушеном Београду бескрајна радост, јер долази слобода.

У нереду пролазе колоне немачких камиона и војника. На сваком лицу страх, унезверене очи. Београд први пут види фашистичку војску исцепану, прљаву, преморену.

Побегла је издајничка влада, крволочна полиција и зликовачки Гестапо. Мисле да ће у побећи од руке правде, верују да ће их Хитлер сачувати од гњева народа кога су гњавили.

Београд је остао без икакве власти. Дошли су Дражини четници и клали најбоље синове Београда. Страх се завлачио у домове. Једина нада била је народно ослободилачка војска.

И тада су топови објавили борбу за Београд. Дани пуни грмљавине топова доносе собом радост. Жељно се очекује слобода.

Немци беже и остају њихови лешеви. Долазе наши ослободиоци: Народно ослободилачка војска и братска Црвена армија. Народ их дочекује цвећем и братском љубављу. Узвици и срећни загрљаји! Војници љубе децу и грле старице. Колико нас воле и како су срећни што и дочекујемо искрено и топло! Радост. Сузе среће. Срце расте и његова величина премаша груди. Бије срце слободе!

Београд је слободан!

Наш Београд је данас нови град — поносита престоница наше миле домовине демократске-федеративне Југославије.

Нема више мрског окупатора, страха од затвора и мучења у главњачи. Нестао је страх од смрти и смрад од злочина. Нема прљавих изрода.

Први пут стварно слободан — Београд искрено и дуго слави своју слободу. Слави је борбом и радом.

Масе омладинаца су ступиле у Народно ослободилачку војску да се боре за слободу.

Београдска омладина је почела да ради још док су падале непријатељске гранате. Београдска омладина хоће стварно да буде она са којом ће народ да се поноси и с којом се неће бојати ни непријатеља ни будућности. Срећна је због Титових речи о њој....

Никада Београд није радио као данас и никада није био светлији и радоснији.

Београд је народни — Београд је Титов!

-- празник младости!

поколебљивом братству наших народа:

»На свим мировним конференцијама које су пред нама, на којима ће да се одлучује о судбини будућег света и Југославија тражи да учествује исто онако равноправно, као што се равноправно и борила. Ми треба да знамо да ћемо имати онолика права, колика буде наша снага и прилог општој борби против фашизма. **А наша снага, наша узданица је Народно ослободилачка војска!«**

Из двадесет хиљада грла проломио се поклич који је значио решеност за непоштедну борбу против фашизма:

Живео Тито!

Живела Народно ослободилачка војска!

»Ми смо другови највећу тековину, највеће благо извојевали: нисмо дозволили да нас међусобно заваде, помрсили смо планове Немаца, Италијана, Мађара и осталих окупатора. Фашисти су спремили злочиначки план да народе Југославије задаве сопственим рукама, да баце Србе, Хрвате, Словенце, Македонце и Црногорце једне против других. Хтели су да направе од наше земље зверињак где би се народи Југо-

адине присуствовало је митингу

славије гризли и давили као дивље звери. И када се сетимо свих оних који су помагали Немцима да би то извршили, када се сетимо крвавог усташе Павелића, који је истребио на стотине хиљаде Срба и Хрвата, када се сетимо четника Драже Михајловића, који је уништавао Србе, Хрвате и Муслимане, па онда проклетог издајице Рупника, Недића, Љотића, Пећанца и разних других банди, тек онда видимо да за нас још има посла, да пред нама стоје још многи задатци.

Но не само да су се сви наши народи дигли на устанак, него су и створили све услове да свака нација у нашој земљи може по први пут у својој историји да доживи пуну слободу и национални развитак. Ми мо осигурали братску заједницу, нашу нову федеративну Југославију, која ће то јединство чувати.

Постигли смо још једну огромну ствар: данас се зна за име мале Југославије широм свих континента. Данас бити Југословен значи бити борац који се дигао неустрашиво, голих прсију против неколико десетина хиљада немачких тенкова.

Али не завиде нам само на томе, него и што смо у срцу Хитлерове најразбојничкије творевине, успели не само да се боримо, него и да створимо нову државу. Нама се диве као народу који и поред борбе спроводи она велика начела ради којих се води овај рат, а то су: **равноправност народа и пуна демократија!**

РОДИЛА СЕ НОВА ВЛАСТ!

Да бисмо ликвидирали окупатора, морали смо да ликвидирамо све старе власти које су носиле имена: среско начелство, градска општина итд., и то не зато што су се те власти звале овако или онако, него што су и у бившој Југославији и кад су Немци дошли, ставили све своје снаге у службу окупатора. Ми смо свршили са њима! Родиле су се нове власти, које нису ницале за зеленим столом и у топлим канцеларијама, него у шумама, у нашим попаљеним селима, кроз нашу офанзиву, уз пуцањ митраљеза и бомбардовање авиона. Те власти, другови то су наши народно ослободилачки одбори!

... Данас, другови, право гласа, право да буде бирана и да бира има по први пут омладина од 18 година, па чак и млађи, ако се налазе у редовима бораца.

Данас закони не значе окове. Данас одлуке II заседања АВНОЈ-А, наши највиши закони, отварају пут у светлу будућност.

ВЕКОВИ ЋЕ СЛАВИТИ ТИТА!

Наш народ има данас сигурну гаранцију за нешто најлепше што је створио: има Народно ослободилачку војску и друга Тита. За остварење наших дивизија, корпуса и армија, везано је име Тита, који је ујединио све народе Југославије. Уз братско јединство које су наши народи остварили никада нећемо моћи да прећемо, а да не споменемо друга Тита«.

ТИ-ТО! ТИ-ТО! ТИ-ТО!

Као један глас грмела је омладина.

»Вековима ће се помињати у Црној Гори, Босни, Ужицу, Сплиту, Штајерској, Корушкој, Козари, име Тита. Уз сваки подвиг, офанзиву, патњу у борби, везано је име Тита, који је заједно са народом све то преживљавао и извео нас из тих патњи...

МАРШАЛ ТИТО ИМА ПОВЕРЕЊА У ВАС

Београдска омладина неће само да дочекује војске, већ хоће да њу дочекују и славе када отвара тамничка врата у Сарајеву, логоре у Љубљани, и када се свети за злочинства у Хрватској, Босни, Словенији. Београдска омладина хоће да уђе у слободу као борац. Не заборавите: друг Тито има поверења у вас и ви га морате оправдати!

То значи борити се свесрдно за равноправност наших народа, за нашу федералну Србију у оквиру слободне, демократске и федеративне Југославије.

Београд није само име града, Београд је име борца!«

*

Одлазе радни батаљони, бригаде, кличу сви они комсомолу, Стаљину, Црвеној армији, Титу, новој Југославији, Народно ослободилачкој војсци. И сви они полазе оним путем којим је комсомол пошао пре двадесет и шест година, путем мушке борбе и тешког рада за слободу и срећан живот младости. Примери совјетског комсомола биће им стални учитељи на пољу борбе и рада.

СТАЉИНСКО ПЛЕМЕ

ДАЋЕМО У ДЕЦЕМБРУ 100 ТРАКТОРА

Харковску фабрику трактора звали су »фабрика — врт«. То је било сасвим оправдано. Ограду предузећа обавијала је дивља лоза, а дуж асфалтираних стаза расло је дрвеће, жбуње и јоргован. Преко од радионица — цветне леје, водоскоци, травњаци. Читаво море зеленила у фабричном градићу. Таквом смо фабрику знали.

Харковска фабрика трактора — творевина је совјетске власти. Овде се радило у потпуности све што омогућава човеку одличан рад. Старање о радницима и културно поступање доприносило је порасту производње.

У фабрику провалише Немци. Немац је свуда Немац. Тамо где је ступала његова нога остају само рушевине, пљавштина и очајање. Ми много знамо о немачком варварству. Али оно што смо видели у Х.Т.Ф. (харковска тракторска фабрика) поражава својом глупошћу. Немци су журили али нису стигли да поруше неке важне инсталације, поразбијали су акваријуме, уништили водоскоке и собе мајки и деце у домовима. Они мрзе културу и они су је уништили.

Сада је у ХТФ рад у јеку. Свакодневно фабриком пролеће нова вест. Оспособљене су зграде, моторне и тракторске радионице. Инсталирана је електрична мрежа. Завршава се термичка радионица. На скелама ХТФ понављају се јуришне ноћи рада из 1930 и 1931 године, када се изграђивало ово првенче пјатиљетке.

Разговарали смо с радничким бригадиром Кравченковом. Она је раније видела фабрику, али жели да је види онакву као што је раније изгледала — са акваријумима и ћилимовима у кућама за становање. Кравченкова је постала Стахановка. Њена је бригада — фронтовска.

Инсталирају се машине, зграде. Много је било камења, разбијене грађе, металног лома и крхотине стакла. Али ова фабрика у изградњи била је чистија од неких активних предузећа. Грађевински отпаци брзо се склањају, јер могу да искваре травњаке и дрвеће. О дрвећу се овде брину исто као и о машинама.

Ситница. Ипак ни у самој фабрици, ни у станбеном реону нећете наћи објаве: »Забрањено је брати цвеће и ломити стабла«. Овде то није потребно. Културном човеку ни на крај памети не може доћи ружна мисао да ломи дрвеће.

На поновној изградњи фабрике раде хиљаде људи. Многи од њих су први пут у фабрици. Али међу њима нема равнодушних. Новим оком посматрали су рушевине. Сада то за њих нису просто гомиле метала, бетона, цигле и унакажених зграда. Не, у том хаосу разарања они виде прекрасне творевине некада изграђене од човека — ствараоца.

Недавно, кршећи рушевине, ученици фабричне школе наиђу на затрпане лешеве бораца митраљеског одељења. Сахранили су их, а на гробу засадили руже.

Они одбранише фабрику! Ми ћемо је поново подићи! — заклеше се млади људи.

То нису празне речи. То је заклетва срца. На њу нећеш заборавити. Њу нећеш изневерити. Седамнаестогодишњи момци Иван Торијаник и Владимир Бебешко за време окупације боравили су у Харкову. Видели су како Немци варварски руше град и фабрику.

Кад је непријатељ отеран, младићи дођоше у фабрику. Они се први уписаше у Комсомол и организоваше прву омладинску бригаду. Торјаник је био бригадир, а Бабешко његова десна рука.

Тесно нам је удвоје, Владо, рече једном Торјаник, — ти и сам можеш постати бригадир. Иди, организуј! Тако ћемо брже подићи фабрику.

Тако пође Бабешко да тражи себи бригаду. Узе невеште младе »Не мари, научићу их«.

Приликом 25-годишњице Украјинског комсомола директор је издао наредбу. Том наредбом награђени су премијом четрдесет бригадира омладинских бригада. На челу списка били су презимена Торјаник и Бабешко. Обе бригаде су најбоље.

Првенство бригаде не добија се лако. Некад недостаје знања и вештине. Тада младићи покушавају да постигну снагом, енергијом. Ипак они знају да се самом снагом много не учини. Потребно је знање. Дечаци будно прате успехе својих другова. Сваку новину они брзо усвајају. Сваким даном ти дечаци све јасније увиђају да је потребно учити, али они не мисле да напусте фабрику. Они хоће да уче, да би могли што више да ураде за њено поновно подизање.

Торјаник, Бабешко и други уче како могу, и сви чекају још већу и савршенију науку.

Прорадила је ливница. То није било неочекивано, и ако су омладинске бригаде пре рока изградиле пећ. Како се лије гвожђе — почели су обучавати омладинце неколико дана раније. А зар се није могло почети с обуком још и пре?

Потребни су течајеви, техникум, вечерње школе. То је све било раније. Сада је нарочито прека потреба за њима. Може се учити и током саме изградње. Скоро ће у обновљеним радионицама прорадити првокласне машине. Тада ће руковаоци зажалити што са обуком омладине није започето раније.

...Шуми лишће у парковима и баштама фабрика. У становима се пали светлост. Електрична централа ради пуном паром. Лепо је с вечери седети за књигом, али су Немци спалили богату фабричну библиотеку.

Код изградње ХТФ руководе: горковска фабрика аутомобила, алтајска фабрика трактора и московска куглагерска број 1. Из Горког шаљу дребанке, материјал и инструменте. То је од изванредне важности. Али је потребно такође књига, музичких инструмената, брошура и игара.

ХТФ је понос отаџбине. Помоћи њеном поновном успостављању треба не речима, него делом. Потребни су стручњаци, инструменти, материјал и књиге. То се у Харкову очекује. А то треба да пруже шефови.

Тешко је подићи фабрику, али ће она бити подигнута. У Харкову раде упорни и истрајни људи. Они су рекли: »Даћемо у децембру сто трактора«.

Они се зато сада боре. Раде много и истрајно. Шефови — помогните им!

ХТФ се опоравља после тешких рана. Они ће оживети!

Л. Гељбак
(Комсомолска Правда)

ГРОЖЂЕ У ПУСТИЊИ

Одвезите се једанпут у Аралску пустињу, у железничку станицу Челкар. Тамо можете поред кућица железничарске колоније видети шпалире са виновом лозом, гредице са ружама астрама и лалама, џбунове малина, рибизла и огрозда. Железничари ће вас почастити трешњама и шљивама и показати вам гредице са краставцима, купусом, луком, травом и јагодама.

И све то у пустињи!

То парче пустињске земље код станице Челкар претворено је од човечје руке у праву ботаничку башту. Ко је то учинио?

Неки професор? Неки ботаничар? Неки пољопривредник? Не. Тај посао су извршили железничари Ђевински и Левченко. Њихова башта била је у почетку само мало острво усред неизмерног пешчаног мора. Онда је дошла железница и ствар је пошла друкчије. Саграђен је насип и створено је вештачко језеро за наводњавање. Камилама је преорано 150 хектара земље, постављени су мотори за уље и центрифугалне пумпе. Вода је пумпама извлачена у висину и воденим цревима и каналима раздељна по целом подручју.

Пред крај лета било је насеље Челкар затрпано патлиџанима, краставцима, луком, шаргарепом, ротквицама и лубеницама. Тиме је ствар дошла до новог полета. То је учинила железница.

Кад не би само поједина железничка линија већ кад би цела земља са свима својим железницама, фабрикама и градовима почела култивисати пустиње по једном јединственом плану, не би остало ни трага од ранијих пустиња.

Кад би не само Ђевински и Левченко, већ милиони таквих људи узели ствар у руке, пустиње би добиле сасвим други изглед.

Незгода, дакле, није у томе што је пустиња безводна.

Рационални, заједнички и по плану организовани рад са одговарајућим средствима то је оно што пустињи недостаје. Снази природних елемената мора се супротставити снага рада, да природа не би више господарила човеком и да га не тера час овамо, час онамо, као номаде.

И тако су људи Совјетске Уније казали: „Пођимо на посао и побринимо се за то да реч пустиња нестане једном са карте наше земље."

М. Иљин

МРТАВ ЈЕ ОСТАО У СТРОЈУ

Не знамо како је живио човек, који је извршио овај подвиг. Само знамо како се свршио његов живот.

... Напрегнутим и промуклим гласом телефониста штаба узалуд је звао јединицу, која је заузимала удаљени положај. Непријатељ опкољава ову јединицу. Треба се хитно повезати с њом, саопштити да је непријатељ заобилази, предати наредбу заповедништва да заузме други положај, иначе ће бити уништена. Онамо проћи је немогуће. Простор који дели заповедничко место од јединице, која је отишла далеко напред, бију немачки минобацачи, дижући у зрак снег скупа са грудвама земље.

Везе нема:

— Прекинута је, — рекао је телефониста.

И тада се подигао комсомолски наредник Новиков, који је тек јуче под непријатељском ватром спровео овај кабл, бацио на себе бели огртач, узео пушку, торбу са алатом и рекао сасвим обично:

— Одох. Веза је прекинута. Дозволите?

Жица је пролазила кроз раштркане јеле и ретко грмље. Новиков је пузао. Немци су га брзо приметили. Груде снега од експлозија котрљале су се до борца за везу. Врући одломци мина одвратно су звиждали над главом.

Он није осетио бол у десном бедру, али је окренувши се видио, да се за њим по снегу вуче ружичасти траг. Након триста метара он је међу изрованим грудама напипао бодљикави конац жице. Овде се линија прекидала. Мина, која је у близини пала, прекинула ју је. Требало је наћи други крај одбачене устрану жице, допузати до њега и поново спојити прекинуту линију.

Одједном пуче близу њега, нешто врућe ошину га по грудима. И поред страховитог бола он је мислио само на једно: наћи други део жице! Кроз гране јела приметио је Немце, није имао времена да пуца, главно је било: дати везу! Свест губи и у последњем тренутку успева да ухвати жицу зубима. Осетио је кисело-слан укус: има струје!

Борба је завршена! Нашли су га мртвог, полузасутог снегом. Зуби су му били тако јако стиснути да се жица морала пресећи на обе стране укочених уста. Тако је Новиков и после смрти вршио своју дужност.

(Комсомолска Правда)

НАШИ БОРЦИ ПИШУ...

БОРБА КОД МЛАДЕНОВЦА

7 октобра ове године доживели смо свој најсрећнији и најсвечаији дан, дан који смо сви с чежњом ишчекивали у току своје тешке трогодишње борбе. Тог дана, односно те ноћи, састали смо се са Црвеном армијом у варошици Наталинцима. Весељу и радости није било краја. Наш батаљон је био одређен да заједно са црвеноармејцима пође да ослобађа наш Београд. Размештени по камионима IV црвеноармејске бригаде, пошли смо преко Тополе у правцу Београда, терајући пред собом заостале групице фашиста, које су местимице давале отпор да би добили у времену да се њихова главнина повуче. Један од најжешћих таквих отпора био је дат пред самим градом Младеновцем. Међутим, захваљујући црвеноармејским топовима и тенковима тај је отпор сломљен и пешадија се пред самим градом спремила за упад. Наш батаљон измешан са црвеноармејцима имао је да нападне непријатеља са леве стране друма идући према граду од Тополе. Око 8 часова увече дат је знак за напад. Топови и тешка оружја тукли су непријатељске положаје. Тад смо имали први пут прилике да видимо „Кањушу" у дејству. Артилериска ватра трајала је око 15 минута. Кад је престала да туче, наступила је пешадија у стрељачком строју. Ушли смо у град са стране где се налази жељезничка станица. Непријатељ се већ био повукао из самог града гоњен артилеријом и тенковима, остављајући моторна возила. Непријатељ је само дао отпор пешадији на излазу из града према Београду, да би се после безглаво повукао. Улазак Црвене армије и Народно-ослободилачке војске у град био је срдачно дочекан од стране грађанства. Најдирљивији је сусрет био са 100 грађана града који су били затворени од стране окупатора и према њиховој изјави требало је да буду ујутру 9 октобра стрељани због напада партизана. Пошто је била ноћ, није се могао сазнати број непријатељских губитака. Нађено је у једној гаражи 7 луксузних аутомобила и део запреге колске са коњима и мноштво материјала, по магацинима људске и сточне хране. Око 1 час по поноћи пошла је колона из Младеновца, испраћена од радосног и ослобођеног становништва.

Бранислав Матовић
борац IV бат. 4 српске бригаде

ИЗ БОРБИ ЗА БЕОГРАД

16-X — У борбама код Бајлонове пиваре Митар Радуловић, помоћник политкома 3 чете II батаљона I Пролетерске бригаде, изложио је свој живот опасности да би спасио своја два рањена друга који су лежали на улици. Истрчао је из заклона и поред непрестане непријатељске ватре пребацио је рањенике преко зида заклона; али је погинуо у тренутку када је и сам хтео да пређе зид.

ИЗ БОРБЕ ЗА КРАГУЈЕВАЦ

Данас је осми дан како трају упорне борбе за град. У једној од ослобођених улица прикупља се први батаљон XV мајевичке бригаде, за последњи одлучујући напад. Око команданта стоје окупљени Мајевичани, прекаљени борци из толиких тешких битака против непријатеља. „Другови, Руси ће тенковима прокрчити пут, а затим ћемо ми навалити", тумачи озбиљним гласом командант. Тенкови полазе. Совјетски борци иду незадрживо напред. Батаљон полази у напад. Почиње тешка борба. Одједном се између тенкова пробија висок сувоњав борац са „Шарцем" и лети напред. Непријатељ запањен. Појачава се ватра. Куршуми као пчеле зује око самих глава јунака. „Напред, другови". Кроз тутњаву гусеница, рику топова и бескрајне рафале продире глас из младог грла. Мајевичанин Неђа Перишић јуриша. Пред једним бункером утврђен ров. Злослутно вире цеви оружја из којих сипа ватра. Смишљени покрет, секунд напетости и „Шарац" штепује по непријатељу. На гомили остаје 7 мртвих швабa. И тако јуриша из улица у улицу овај младић, син плаве Мајевице, чобанче, сада јунак. После освајања града командант совјетске тенковске колоне похваљује храброг борца, а црвеноармејци пријатељски тапшу младог друга, задивљени његовим јунаштвом.

Пера Миловановић,
десетар I батаљона
XV мајевичке бригаде.

НА ИБРУ

У прохладном кишовитом предвечерју испуњеном сивом маглом и ситном росом која продире до костију, пролазе колоне 2 пролетерске, 4 и 5 српске бригаде. Задатак је прећи Ибар, разбити непријатеља и почети ослобађати Србију. „Идемо у Србију" — шапућу топло усне бораца — а очи севну од притајене ватре. Пут је напоран и погибељан. Ноћ већ осваја. Претходнице су на реци. Од буке воде не чује се штропот оружја. Одједном са чела отвори се ватра која се постепено пренесе дуж колоне. Бункери, Немци! преноси се шапатом кроз колону. Битка се појачава. Уз највеће напоре јуришају наши храбри борци и бункер за бункером пада. Немачка СС „Принц Еуген" дивизија опкољена је и ликвидирана. Наши „Шарци" чуда чине. „ Удри, друже, довикују митраљесци један другом. За наша села, за мајке у црно завијене! Удри, друже, — јер идемо у Србију — одјекује звонки глас младог Драгутина Церовића пушкомитраљесца друге чете. Он налеће са својим оружјем на сам бункер. Рањен на 15 места он и даље јуриша и позива другове на још жешћи бој. Гомиле швапских лешева, крвав Ибар и гробље немачке ратне технике, резултати су боја. У зору колоне настављају пут у Србију. А из младих груди ори се: „Рађа се сунце, иде слобода". Чује се песма храбрих бораца.

Радомир Вељковић-Лаза

БОРЦИМА СЛОБОДЕ

Смем ли да помилујем траг ваших стопа?
Смем ли да пољубим ваше драге ране?
Тако бих желео да загрлим цев вашег топа
и радосно да узвикнем и пустим сузу да кане!

Хтео бих да кличем по цела јутра ведра,
да се напајам вечно чезнућа ваших чесмом,
да раздрљим и да испарам своја недра;
хтео бих да вам трчим у сусрет са цветном песмом.

О, ја сам ваш последњи војник и у последњем реду,
сваки стих ми је невешт удар младог регрута.
Али, знам, срећан, да ћу румену светлост бледу
ко ћилим од скромног цвећа да прострем сред вашег пута.

Душко Лончаревић

Црвеноармејци и наши борци у борби за Београд

Три скитнице

Једне ноћи, из Добоја
дође Воја,
стари чича,
па овако нама прича:

Једног дана,
чујте ви,
пошла у свет друга три.

Цин-ци-лин-цин,
добар дан,
напред ован Рогован,
иза њега кас-кас-кас,
рундов Жућа,
стари пас.
За њим опет Сивко праши,
једна фина —
магарчина.

— — — — — — —

Кликну Бадер:
Овне красни,
баш те жалим што закасни,
Ја већ имам претседника,
силног овна, права хала,
краљевскога генерала.
То је Недић наш чувени.

Ах, то ми је брат рођени,
— кликну ован Рогован, —
престиже ме изненада,
шта би сада,
дед ми кажи?

Отидите нашем Дражи,
горском вуку,
за њ' вам дајем препоруку.
Њему такво друштво треба,
жељан га је као хлеба.
Тражећ срећу
три се друга даље крећу.
Изгладнеше, посусташе,
док на Дражу набасаше.
Не нађоше Дражу сама,
Већ у друштву с усташама.
Снују, кују,
ноћи, дане,
да униште партизане.

Магарац се испрсио,
салутира,
затим зину:
за краља и отаџбину!
Нас тројица,
три другара,
дођосом ти,
кућо стара,
да не дуљим,
ево шта је:
ми тражимо положаје.

Дража викну:

Сивко, брате,
управо ми ви требате.
Вас тројицу ко избира,
главне силе политичке
као да сте из Каира,
наше владе избегличке.
Ево орден свој тројици,
бићете ми сарадници.
Ти магарче, драго дете,
бићеш Дражин шеф просвете.
А ти, овне, Роговане,
мој брајкане,
у Каиро пођи крадом,
саветуј се с нашом владом.
Имаш ноге имаш роге,
решићете ствари многе.
— А ти Жућо, пазикућо,
љути псићу,
помоћићеш Павелићу.
Вас двојица, Недић и ја
то је једна фамилија.

Ето тако три другара,
добра стара,
након скитње и лутања,
задобише сјајно звање.

Ко би хтео да их тражи,
нек пожури Дражи.

Бранко Ћопић

Пионири у свом дому уче

Пионирка спасла савезничког пилота

Једнога дана срушио се крај Сплита један савезнички авион. Пилот је скочио с падобраном и спасао се. Чим су га Немци опазили како се спушта, појурили су да га ухвате.

Међутим, посве близу, чувала је мала пионирка из Врањица своје козе. Брзо је притрчала авијатичару и позвала га да иде за њом. Сакрила га између две стене и покрила грањем. У то су и Немци нашли пали авион, али од авијатичара није било ни трага ни гласа. Швабе су били бесне. Тражили су од мале пионирке да им каже где је савезнички пилот. Претили су јој, викали на њу, чак су јој уперили пиштољ у чело.

— Ја сам малена, ја не знам ништа, ја се бојим авиона — плакала је она да завара Немце.

Када су отишле бесне Швабе, наша мала јунакиња отрчала је брзо до суседног села и јавила одборнику. За кратко време био је савезнички авијатичар на нашем ослобођеном подручју. Спасла га је осмогодишња пионирка из Врањица.

ИЗ УЖИЧКОГ ОКРУГА

Три године омладина ужичког краја нестрпљиво очекује своје другове, који су 1941 године отишли тамо, далеко од свога краја, да потпомогну другим младим да се ишчупају испод канџи непријатеља. Три године гризе савест све младе што се не налазе у редовима Народно ослободилачке војске, да заједно са својом браћом Хрватима, Црногоцима и Босанцима, уништавају заједничког непријатеља. И данас када су стигли њихови другови, о којима су они сањали, које су они само замишљали, јесте најсрећнији дан у њиховом животу.

Други рачански батаљон заједно са братском Црвеном армијом уништава фашистичку гамад, свети своје поклане другове и другарице које су поклали четнички зликовци. Поносни Рачани оживљују своје традиције, оживљују започети посао 1941, тиме што попуњују редове наше браће Санџаклија, Шумадинаца, што стварају своје ударне батаљоне, са којима ће они заједно са осталим нашим јединицама донети слободу своме крају, слободу српском народу, слободу читавој Југославији.

Заједно са Рачанима налазе се Ужичани, Пожежани, Ариљци, Златиборци, Моравчани, који чисте своје крајеве од оних који су хтели, који су покушавали да омладину завију у црно, да је скрену са правога пута.

Новоформирани ариљски батаљон у нападу на Ариље заједно са борцима из Санџака побио је преко 400 непријатељских војника и нагнао га у паничко бекство. Одважни Рачани сваког дана хватају и доводе четничке зликовце који се крију по шумама. У поносно и слободарско Ужице сваког дана пристижу колоне младих бораца, који ступају у гојску. По свима селима, општинама, варошицама и у самом граду Ужицу, одржавају се омладинске конференције, омладински митинзи, на којима омладина претреса разна питања која се ње тичу. Тако у срезу рачанском постоји 12 општинских омладинских одбора, сви сеоски, око 16 омладинских домова који су украшени борбеним паролама и сликама наших руководилаца. Сви омладински одбори, читава омладина, схватила је своје дужности, схватила је дуг који дугују домовини и тај дуг одужује. 20.000 најбољих синова рачанског среза, ступили су у НОВ. И остали срезови ужичког округа угледају се на храбре Рачане, организују се ,стварају своје омладинске одборе, омладинске домове, тако да у златиборском срезу постоје 2 општинска омладинска одбора и одржане су 4 омладинске конференције.

Напаћена омладина црногорског среза се буди. Залечује своје ране, које су јој немачки гадови још 1941 године нанели ,када су на Буковима стрељали око стотину најбољих синова црногорског среза. Лечи ране које јој је крволок Ајдачић са својим кољашима, четницима, нанео. Омладинци овога среза, кад год имају времена састају се, одржавају конференције и зборове. Сјечоречка општина има свој омладински одбор, своју радну чету, дом који она ових дана уређује. Тубички, рађаковачки и косјерички омладински одбори почели су да раде. Ни Ариље није изостало иза рачанског и ужичког среза, док наши Моравчани још дрхте и страхују од четничке каме.

Али неће проћи ни пет дана а Моравчани ће запевати песму слободе.

МИЛОВАН БОКАНОВИЋ

КОНКУРС

Централни одбор УСАОЈ-а расписује наградни омладински конкурс за ове области књижевности:

1. Песме
2. Приповетке
3. Драмске радове
4. Хумористичке радове
5. Радове из дечје књижевности.

Учесници на конкурсу уз радове да пошаљу следеће податке: Име и презиме, адреса, године старости, раније занимање и данашње занимање.

Радове слати на адресу »Омладина«, Ресавска 34/II, најкасније до 1-XII-1944 г.

Награђени радови ће бити штампани у »Омладини« или у засебној брошури.

Награде су у књигама